

Nhạc sĩ Phạm Tuyên và những chuyện về các bài hát thiếu nhi nổi tiếng

14:42 30/05/2018

ANTG **Nhạc sĩ Phạm Tuyên đã có tới vài trăm bài hát dành cho tuổi thơ, từ các em thiếu sinh quân trong những năm kháng chiến chống Pháp đến các cháu thiếu niên nhi đồng, mẫu giáo hôm nay. Những bài hát do ông sáng tác có một sức hút mạnh mẽ, với ca từ và giai điệu trong sáng, giản dị tự nhiên, lan tỏa. Những ca khúc đó trải qua năm tháng vẫn nguyên vẹn với nét đẹp của âm nhạc gắn với bao thế hệ thiếu nhi.**

- **Nhạc sĩ Phạm Tuyên: Đường xa không mỏi...**
- **Chuyện tình nhạc sĩ Phạm Tuyên và nhà giáo Ánh Tuyết lần đầu sẽ được hé lộ**
- **Đêm nhạc đặc biệt mừng sinh nhật lần thứ 88 của nhạc sĩ Phạm Tuyên**

Quả đúng vậy, mảng ca khúc dành cho thiếu nhi gồm khối lượng lớn mà nhạc sĩ Phạm Tuyên đã tạo nên ghi dấu ấn sâu đậm trong lòng mọi người, nhất là trong lòng nhiều thế hệ trẻ em: “Trường cháu là trường mầm non”; “Cô và mẹ”; “Cả tuần đều ngoan”; “Đêm pháo hoa”... Hơn nửa thế kỷ đã đi qua, trải qua không gian và thời gian, cho đến hôm nay từ những khu đô thị thành phố ồn ào, náo nhiệt hay ở miền quê yên ả và thanh bình vẫn vang lên những ca khúc do ông sáng tác.

Có một sức sáng tạo kì lạ trong con người của nhạc sĩ, có lẽ vị thần âm nhạc thiêng liêng đã chọn ông để mà gửi gắm tâm tư tình cảm cho những bạn trẻ nên dù bước chân đến đâu, người nhạc sĩ cũng có những bài hát với không gian ở đó. Khi ông đến thành phố Hồ Chí Minh có bài hát “Thành phố mười mùa hoa”; đến Cần Thơ có: “Những con kênh quê em”; đến Đà Nẵng có: “Khăn quàng đỏ bên sông Hàn”; đến Đắk Lắk có: “Chú voi con ở bản Đôn”; đến Hà Tây có bài: “Em đi thăm chùa Tây Phương”; đến Điện Biên có bài: “Cánh chim Điện Biên”; ở Cao Bằng có bài: “Dòng sông quê em”; và Thủ đô Hà Nội mến yêu có các ca khúc: “Hát dưới trời Hà Nội”; “Ngày hội bên hồ Gươm”; “Hoa nhài Tràng An”,...

Trong việc sáng tác bài hát cho trẻ nhỏ, nhạc sĩ Phạm Tuyên đặc biệt quan tâm đến âm điệu dân ca. Những làn điệu ấy đã góp phần hun đúc các em nhỏ tâm hồn Việt Nam. Điểm lại trong kho tàng ngôn văn hóa dân gian ấy là những ca khúc nằm lòng trong nhiều thế hệ và giờ mỗi khi ở đâu đó, những ca khúc khúc ấy vang lên là lòng ta lại xốn xang, hình ảnh cứ ùa về vỡ òa trong cảm xúc trở về với quê hương xứ sở, trở về với một thời tuổi thơ trong trẻo ngọt ngào.

Đêm nhạc chúc mừng nhạc sĩ Phạm Tuyên được Nhà nước trao tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh về văn học nghệ thuật.

Những ca khúc đồng dao như “Bà Còng đi chợ”; “Gánh gánh gồng gồng”; “Con chim chích chòe”; “Cái bóng là cái bóng bang”; “Cái cò đi đón cơn mưa”; “Rềnh rềnh ràng ràng”; “Mau mau tỉnh dậy”; “Sên sên sên sên”; “Trời mưa trời gió” đã nằm lòng bao tuổi thơ trên khắp mọi miền đất nước. Ở mỗi ca khúc của người nhạc sĩ đáng kính đều có xuất xứ và hoàn cảnh ra đời riêng.

Người nhạc sĩ trầm ngâm hồi tưởng lại: Mùa hè năm 1954, khi Hiệp định Geneve được kí kết, nhạc sĩ đang ở khu học xá Trung ương (đóng tại Nam Ninh - Trung Quốc). Một phong trào phấn đấu học tập, tu dưỡng được phát động rộng rãi trong thanh thiếu niên của Khu. Đoàn thanh niên Cứu quốc (nay là Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh) có chủ trương chuyển thẳng lên đoàn

viên đối với những đội viên Đội Thiếu nhi tháng Tám (nay là Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh) có thành tích học tập và rèn luyện tốt.

Có nghĩa là với các em ở lứa tuổi 14-15 nếu phấn đấu tốt về mọi mặt sẽ có thể trở thành đoàn viên thanh niên, rồi chiếc khăn quàng đỏ để nhận lấy huy hiệu Đoàn đeo trên ngực. Nhạc sĩ đã sáng tác ca khúc: “Tiến lên Đoàn viên” trong khu kí túc xá của nước bạn.

Trong đêm nhạc “Cánh én tuổi thơ” giới thiệu những bài hát thiếu nhi của nhạc sĩ Phạm Tuyên qua các thời kì do cung Thiếu nhi Hà Nội tổ chức cách đây vừa tròn 20 năm. Năm 1998, trên sân khấu xuất hiện một tập ca ngẫu hứng, gồm nhiều người công tác ở nhiều nơi mà nay tóc đã bạc lên hát bài ca này, khiến một nhà báo nước ngoài đã phải thốt lên: “Thật ngoạn mục!”.

Ca khúc “Tiến lên Đoàn viên” được bình chọn vào danh mục các bài hát thiếu nhi hay nhất thế kỉ XX do Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh kết hợp với Hội Nhạc sĩ Việt Nam, Đài Tiếng nói Việt Nam và Đài Truyền hình Việt Nam tổ chức.

Trong nhiều bài hát cho thiếu nhi, có những bài nằm lòng trong nhiều thế hệ, thậm chí những cô bé, cậu bé khi xưa nay tóc đã bắt đầu điểm sợi bạc nhưng vẫn thuộc. Bài hát: “Trường cháu là trường mầm non” là một bài như thế, và nó có hoàn cảnh ra đời khá thú vị. Đó là vào dịp cuối năm 1972, gia đình nhạc sĩ ở phố Đại La (Hà Nội), bị máy bay Mỹ ném bom phá sập. Sau đó gia đình nhạc sĩ sơ tán về ở tạm cơ quan Đài Tiếng nói Việt Nam 58 phố Quán Sứ, Hà Nội.

Nơi đó gần với trường mẫu giáo Mầm non A phố Thọ Nhuộm, gia đình phần khởi gửi con út là Hồng Tuyền đến trường. Con gái của nhạc sĩ rất thích ngôi trường, mỗi lần đi học về là bé lại ríu rít kể cho bố mẹ nghe những điều thích thú xảy ra ở lớp học.

“Trường cháu là trường mầm non” ra đời, con gái nhạc sĩ chính là người được hát thử đầu tiên. Thấy con gái hát được, nhạc sĩ mới mang bài hát đến dạy lại cho các cô giáo ở trường. Lúc đấy Trường mầm non là tên riêng của trường con gái nhạc sĩ. Sau này thành tên chung của cả ngành học như hiện nay. Bài hát đã được Ủy ban Thiếu niên Nhi đồng tặng giải thưởng và cho đến tận ngày nay bài hát vẫn phổ biến rộng khắp các trường mầm non trên toàn đất nước.

Có một bài hát mà có lẽ không một ai không từng hát qua hoặc từng chỉ ít nghe con cháu mình hát. Đó là bài: “Cô và mẹ”. Bài hát ra đời vào năm 1974, đó là khi gia đình của nhạc sĩ lại chuyển về ở khu tập thể Khương Thượng, quận Đống Đa. Vợ chồng nhạc sĩ lại tìm đến một trường mẫu giáo ở gần nhà là trường Mầm non Đống Đa ở khu Kim Liên để gửi cô con gái út, lúc này đã lên mẫu giáo lớn.

Cô Huệ trưởng lại đề nghị là bố cháu phải viết một bài hát để tặng trường. Nhạc sĩ Phạm Tuyên cũng đã quen với lứa tuổi thiếu nhi vì hằng ngày vẫn đưa con đi học và ông lại có người bạn đời đang nghiên cứu và giảng dạy tâm lý học trẻ em nên nhanh chóng hình thành bài hát.

“Cô và mẹ” rất giản dị, ngay khi đưa bài hát vào trường mầm non của cô con gái út nhạc sĩ đang đi học thì bài hát đã nhanh chóng bay đến các ngôi trường mầm non khác và bay ra các tỉnh và vào cả trong Nam. “*Lúc ở nhà mẹ cũng là cô giáo/ Khi đến trường cô giáo như mẹ hiền/ Cô và mẹ là hai cô giáo/ Mẹ và cô, ấy hai mẹ hiền*”. Nhạc sĩ kể lại. Đó là dịp Ngày Quốc tế thiếu nhi 1-6 năm đó, khi ngồi xem con em cán bộ trong Đài liên hoan văn nghệ, đồng chí Trần Lâm (hồi đó là Tổng Giám đốc Đài Tiếng nói Việt Nam) ngồi ở hàng ghế khán giả nghe các cháu hát bài “Cô và mẹ”, thích quá liền vỗ mạnh vào đùi nhạc sĩ Phạm Tuyên đang ngồi cạnh mà kêu lên khoái chí: “Hay, hay, hay lắm! Thằng cha nào viết bài này mà hay thế”.

Nhạc sĩ dừng giọng kể, ông nói: “Bài hát này lại có một số phận trớ trêu là thường bị đám choai choai nghịch ngợm xuyên tạc lời đi, nhưng cũng chứng tỏ sức lan tỏa giai điệu của bài hát thật mãnh liệt.

“Gặp nhau dưới trời thu Hà Nội” cũng là một ca khúc nằm lòng bao lớp thanh thiếu niên của Thủ đô. Mùa thu 1981, Đại hội Cháu ngoan Bác Hồ toàn quốc lần thứ nhất được tổ chức. Đây là cột mốc quan trọng trong sinh hoạt của tuổi thơ vì đây là lần đầu tiên sau ngày đất nước thống nhất, đại biểu các em nhỏ thiếu nhi trong cả nước được gặp nhau ngay giữa Thủ đô Hà Nội.

Ban Thiếu nhi Trung ương Đoàn mời nhạc sĩ Phạm Tuyên viết một bài hát nhân sự kiện trọng đại này. Trong 4 mùa, mùa thu với người sáng tác mang nhiều cảm xúc, đó là khi tiết trời chia tay với cái nắng gay gắt oi ả của ngày hè để bước vào mùa với nắng nhẹ và từng cơn gió mát lành trong trẻo.

“*Gặp nhau dưới trời thu Hà Nội/ Khăn quàng đỏ rực trong nắng vàng tươi/ Cùng bên nhau giữa tình thương đồng đội/ Những cháu Bác Hồ về từ khắp nơi nơi/ Hãy cất tiếng hát nhịp nhàng cùng mùa ca/ Hãy cất tiếng hát trong tình thân ái bao la...*”. Bài hát được chọn để biểu diễn hôm khai mạc Đại hội Cháu ngoan Bác Hồ năm 1981 do Đoàn Quân nhạc và dàn kèn của CLB Thiếu nhi Hà Nội trình bày, sau đó được phổ biến ngay trong Đại hội. Bài hát rất dễ thuộc, dễ hát với lời ca âm điệu rộn ràng, trong sáng, vui tươi.

Sau khi được tốp Sơn ca của Đài Tiếng nói Việt Nam thu thanh và ghi hình, bài hát đã chiếm chọn tình cảm của các bạn nhỏ trên cả nước. Ngay sau đó bài hát “Gặp nhau dưới trời thu Hà Nội” được coi là bài hát truyền thống của Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh. Bài hát cũng được bình chọn vào danh sách những bài hát thiếu nhi hay nhất thế kỷ XX.

Các cháu thiếu nhi hát bài “Chiếc đèn ông sao” của nhạc sĩ Phạm Tuyên.

Một bài hát quen thuộc nữa của nhạc sĩ Phạm Tuyên và rất gần gũi với khán giả cả nước đó là “Chú voi con ở bản Đôn”. Vào mùa hè năm 1983, tỉnh Đắk Lắk mời nhạc sĩ Phạm Tuyên cùng một số nhạc sĩ về thăm và sáng tác cho miền quê hương ở trên cao nguyên đất đỏ này. Nhóm nhạc sĩ đã đi nhiều nơi trong tỉnh từ nông trường, công trường đến các buôn làng trong mọi góc ngách và được sưởi ấm bằng tình cảm chân thành, chan chứa yêu thương của người dân trong bản làng buôn xóm. Những giai điệu dân ca Ê-đê, Mơ-nông... với những tiếng cồng chiêng rộn rã của vùng đất Tây Nguyên vang lên đầy khoáng đạt đã thêm chất liệu cho người nhạc sĩ tài hoa.

Trong chuyến đi năm đó, nhạc sĩ Phạm Tuyên đắm mình vào những câu chuyện ở Buôn Mê Thuật, thủ phủ của tỉnh Đắk Lắk. Ông đã được nghe nhiều câu chuyện huyền thoại về mảnh đất này. Hấp dẫn nhất là những chú voi ở bản Đôn. Chỉ có điều, khi đến thăm bản Đôn thì lại chỉ thấy buôn làng thưa thớt, vắng vẻ và tuyệt nhiên chẳng thấy có con voi nào to cả.

Sau một hồi trò chuyện, nhạc sĩ mới biết, ban ngày các gia đình đều thả voi vào rừng và họ chỉ gọi voi về khi có việc cần bằng tín hiệu riêng của từng nhà. Câu chuyện được già làng kể cho nhạc sĩ về cách săn bắt, cách thuần dưỡng con vật đáng yêu này, về cả thành tích mà voi đã góp trong những năm chống Mĩ hay vận chuyển gỗ cho các nông trường trong những năm xây dựng hòa bình.

Nhạc sĩ tiếc là không được thấy chúng nhưng khi đi dạo buôn làng thì nhạc sĩ nhìn thấy những chú voi con bị buộc chân quanh các nhà sàn. Nhìn chú voi con mới đáng yêu và ngộ nghĩnh làm sao. Những hình ảnh về các chú voi con cứ in hình trong người nhạc sĩ thế là ngay trên đường về, ngồi trên ô tô, bài hát “Chú voi con ở bản Đôn” đã ra đời.

Vậy là hôm báo cáo bài hát cho tỉnh Đắk Lắk và bà con gần đó, bên cạnh những bài hát dành cho người lớn lại xuất hiện bài hát dành cho thiếu nhi. Mấy chục năm qua đi, đến nay bài hát này vẫn tiếp tục được các bạn nhỏ thiếu nhi của cả nước yêu mến.

Hạnh phúc của người nhạc sĩ thật giản dị mà cũng thật bao la. Những bài hát của ông dành cho lứa tuổi thiếu niên, nhi đồng đã ngấm vào tuổi thơ như một món quà vô giá. Nhạc sĩ Phạm Tuyên từng kể: “Có hôm đang đi ngoài đường, có một người phụ nữ nhận ra tôi tiến lại bảo, ông ơi, những bài hát mà ông sáng tác cho thiếu nhi, bố mẹ con hát, rồi đến đời con cũng hát những bài hát ấy. Đến giờ thì lại đến lượt con của con. Cả nhà con cả 3 thế hệ đều hát bài hát ông sáng tác!”. Và có lẽ sẽ còn nhiều thế hệ nữa...

Trần Mỹ Hiền

 [bài hát thiếu nhi](#) [kháng chiến chống Pháp](#) [nhạc sĩ Phạm Tuyên](#)

Các tin khác

Liên hoan phim Cannes lần thứ 75: Phim châu Á, tình dục, bạo lực và còn gì nữa?

Vết trượt dài của thể thao Azerbaijan

Tác động của biện pháp trừng phạt Nga đối với đồng USD: Gậy ông có đập lưng ông?

Trào lưu "lướt sóng" chứng khoán, tiền kỹ thuật số: Cú sập hàm tan nát

SEA Games 31 và những cái được

Châu Âu trước cơn khủng hoảng lạm phát

Khi cả fan và nghệ sĩ đều “ngáo” quyền lực

Trào lưu "lướt sóng" chứng khoán, tiền kỹ thuật số

Chuyện một người học và làm theo lời Bác

Cần phải dạy văn hóa giao thông trên cao tốc

Ý kiến bạn đọc

Ý kiến của bạn

SỰ KIỆN NÓNG

Nữ sinh năm thứ tư Đại học Hà Nội được tìm thấy đã tử vong tại nhà trọ

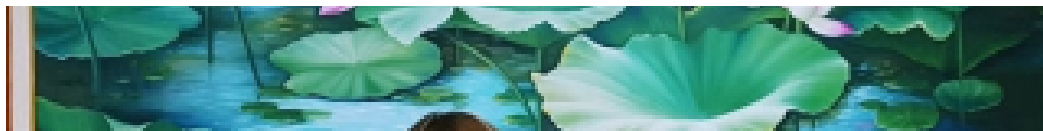
Xe khách chở 28 người lao vào nhà dân

Luật gia kiện thân chủ vì "lời hứa thưởng" 68 tỷ đồng

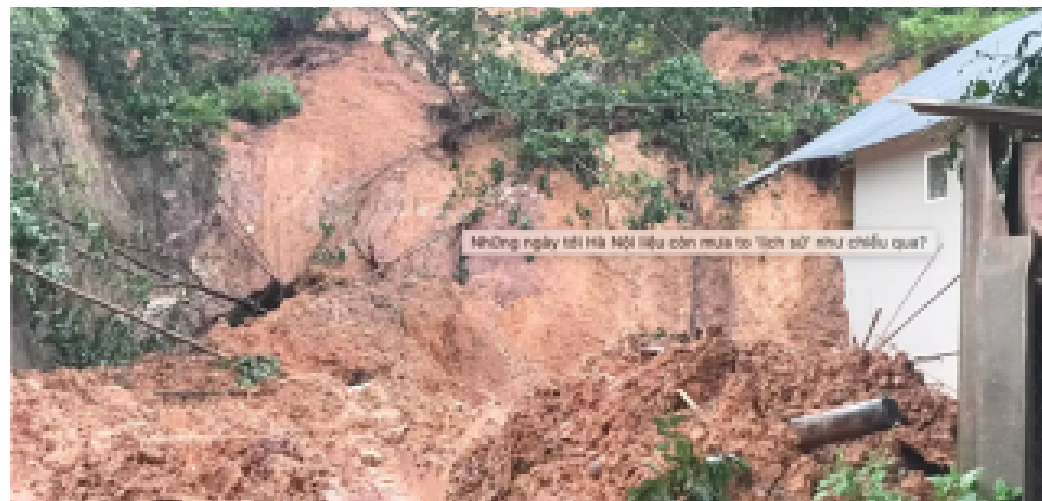

Bắt tạm giam Phó Giám đốc Sở Tài Nguyên và Môi trường nhận hối lộ

Bộ Y tế có tân nữ Thứ trưởng

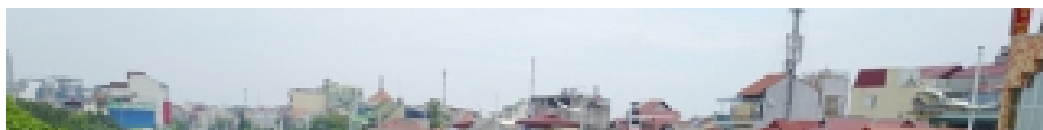
Thái Nguyên: Mưa lớn gây sạt lở đất làm 3 người chết

Giải ngân vốn đầu tư phải gắn với kiểm soát chất lượng công trình, thủ tục đúng quy định

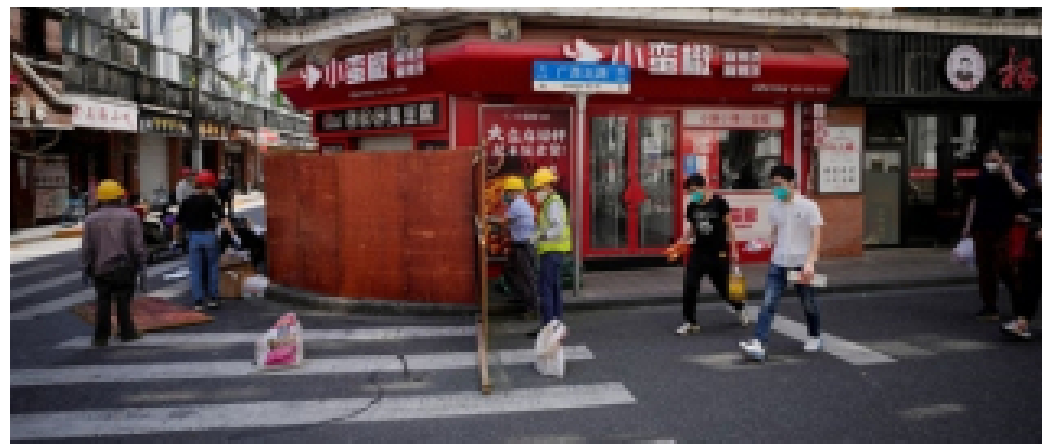

3 giờ giải cứu "ngáo đá" leo lên tầng 4 dọa nhảy lầu

Hà Nội: Lùi thời gian hoàn thành dự án mở rộng đường Âu Cơ

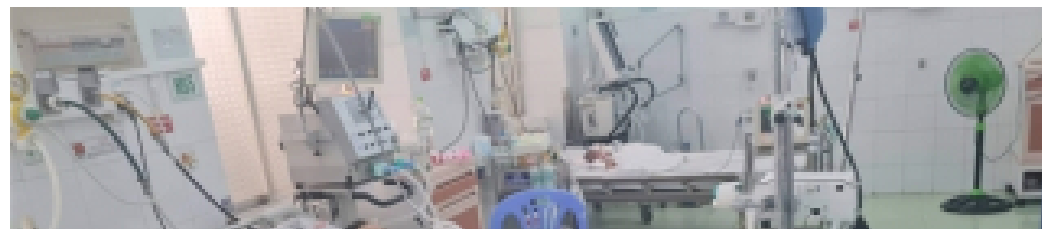
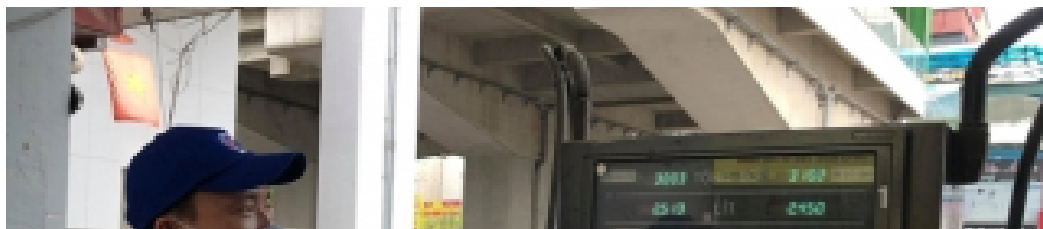
Thượng Hải đón đầu nhịp sống "bình thường mới" hậu phong tỏa

Xe Lexus tông dải phân cách ủi 7 xe máy rồi lao vào quán ăn

Bắt giữ đối tượng truy nã sau 28 năm lần trốn

Dự báo giá xăng trong nước có thể tăng nhẹ từ 1/6

Làm rõ việc bé gái 10 tuổi sau mổ viêm ruột thừa bị hôn mê sâu

©2022. Bản quyền thuộc về Báo Công An Nhân Dân.

®Không sao chép dưới mọi hình thức khi chưa có sự đồng ý bằng văn bản của Báo Công An Nhân Dân.